

№ п/п	Бажаний навчальний результат відвідування занять	Частка в системі, %
20.	Виправдати плату за навчання	1
21.	Навчитись спілкуватися	1
22.	Усвідомити значимість вибору майбутньої професії	0,4

Таблиця 2

№ п/п	Цілі навчання	Частка в системі, %
1.	Здобуття актуальних економічних знань і вмінь, потрібних для професії	33,6
2.	Саморозвиток себе як особистості через навчання	16,4
3.	Становлення себе як майбутнього фахівця	16,4
4.	Вивчення загальних основ економіки, розуміння сутності економічних процесів і явищ	12,5
5.	Знайомство з новими людьми, розширення кола спілкування	10,2
6.	Знайти роботу	4,7
7.	Отримати економічну освіту	2,3
8.	Отримати диплом престижного ВНЗ	2,3
9.	Дослідження багатогранності професії економіста	0,8
10.	Усвідомлення сенсу життя	0,8

Козлова О. С., к. психол. н., доцент
кафедри педагогіки та психології

ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ІМІДЖУ ВИКЛАДАЧА ВНЗ

Проблема формування професійного іміджу викладача ВНЗ користується в наш час популярністю серед науковців. Про це свідчить велика кількість наукових статей, присвячених даній тематиці, що публікуються в Україні та на пострадянському науковому просторі. Водночас більшість наукових публікацій, присвячених проблемі формування позитивного професійного іміджу викладача, містить лише окремі поради та доволі часто необґрунтовані, рекомендації стосовно формування професійного іміджу, тоді як власне психологічні механізми його формування залишаються поза увагою дослідників.

З нашої точки зору, нерозуміння викладачами психологічної сутності поняття «імідж» іє психологічних засад формування іміджу зводить нанівець зусилля, що докладаються задля його формування, тому вважаємо за необхідне звернути увагу саме на психологічні механізми формування професійного іміджу викладача ВНЗ.

Як відомо, сам термін «імідж» походить від англійського слова *image*, що перекладається як «образ». З нашої точки зору, слово «образ» містить у собі не лише переклад, а й сутність даного явища. По суті, імідж є образом, який виникає як результат соціальної перцепції, в нашому випадку йдеться про образ викладача, який виникає у результаті його сприйняття тими людьми, з якими він спілкується в ході здійснення своєї професійної діяльності.

Нагадаємо, що соціальна перцепція — це процес сприйняття так званих соціальних об'єктів, зокрема інших людей, соціальних груп, великих соціальних спільнот тощо. Замість терміну «соціальна перцепція» соціальні психологи використовують також терміни «міжособистісна перцепція» та «міжособистісне сприйняття». Якщо розглядати імідж викладача, що формується у процесі спілкування із студентами, то в даному випадку викладач виступає об'єктом соціальної перцепції, студенти — суб'єктами соціальної перцепції, а сам імідж — результатом соціальної перцепції. У такий спосіб імідж викладача можна розглядати як образ викладача, який формується в результаті сприйняття його зовнішніх характеристик і співвіднесення їх із особистісними характеристиками (через сприйняття поведінки), і слугує основою для інтерпретації його вчинків, формування уявлень про ті відносини, що пов'язують викладача із суб'єктами соціальної перцепції.

Для самого викладача психологічним механізмом, завдяки якому він може працювати над створенням і зміною власного професійного іміджу, є рефлексія. Відомо, що у соціальній психології під рефлексією розуміється усвідомлення індивідом, який діє, того, як він сприй-

мається партнером по спілкуванню. Чим більш розвинена здатність педагога до рефлексивного управління навчальною діяльністю, тим вищим є рівень його педагогічної майстерності.

На формування професійного іміджу викладача здійснюють вплив попередні установки, що існують щодо нього в суб'єктів сприйняття, а також стереотипи, що наявні стосовно представників даної професії у масовій свідомості та сформовані в індивідуальному досвіді суб'єктів сприйняття. Окрім того, викладачеві, який цілеспрямовано працює над формуванням власного позитивного професійного іміджу необхідно зважати на такі ефекти міжособистісного сприйняття, як ефект ореолу, ефект первинності та ефект новизни, а також враховувати факт впливу на сприйняття його професійних дій фундаментальної помилки атрибуції, й розвивати в собі здатність до рефлексії. У розробці практичних порад для викладачів щодо роботи над власним професійним іміджем із врахуванням зазначених психологічних механізмів ми вбачаємо перспективи для проведення подальших досліджень.

*Колесніченко Л.А., к. психол.н., доцент
кафедри педагогіки та психології*

ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТА ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Як суб'єкт педагогічної діяльності особистість активно включається в систему навчальних зв'язків, перетворює світ і творить себе. Проявом суб'єкта є його активність. За В. Д. Небиліциним, В. М. Русаловим, активність — це такий спосіб взаємодії з середовищем, у якому виявляється прагнення особистості до його ефективного засвоєння та перетворення. Інший вияв активності маємо в ініціативному, самостійному, перетворюючому ставленні суб'єкта до дійсності, інших людей та до самого себе. Водночас активність є способом взаємодії суб'єкта з середовищем, у якій (взаємодії) виражається його прагнення до ефективного освоєння довкілля; активність є якісною та кількісною мірою взаємодії людини з оточенням.

Якісний, змістовний бік активності розкривається у системному аналізі актуалізованих потреб, мотивів, інтересів, особливостей спрямованості, що зумовлюють ті чи ті дії.

Кількісний, процесуальний бік, проявляється у трьох характеристиках: швидкість, інтенсивність, варіативність. Швидкісний аспект активності визначає динаміку (швидкість, темп, ритм) перебігу окремих поведінкових актів. Інтенсивний компонент характеризує міру напруженості тієї чи іншої діяльності. Показниками напруженості постають тривалість виконуваної дії, частота, системність тощо. Варіаційний аспект активності вказує на об'єм, ступінь різноманітності та новизну здійснюваних актів. Ці показники активності виявляються суб'єктом у процесі навчання і зумовлюють ефективність цього процесу.

Визначення психологічних чинників розвитку суб'єкта педагогічної діяльності є важливою та необхідною умовою оптимізації навчального процесу у ВНЗ і включає кілька напрямів.

1. Визначення психологічні особливості навчального процесу ВНЗ у сучасних умовах.
2. Визначення комплексу психологічних чинників, які сприяють розвитку суб'єкта педагогічної діяльності у ВНЗ.
3. Розробка системи психологічних чинників ефективного розвитку суб'єкта педагогічної діяльності у ВНЗ.

*Корват Л. В., к. психол. н., доцент,
кафедра педагогіки та психології*

МЕТОДИКА «MINDMAPS» ЯК ІНСТРУМЕНТ ОСВОЄННЯ НАУК

Автор методики «MINDMAPS» (інтелект-карти) Тоні Б'юзен проаналізувавши особливості обробки навчальних матеріалів, зокрема конспектування як способу обробки інформації студентами, зробив висновок, що більше 95 % людей, не зважаючи на вік, національні особливості, належність до професійних спільнот тощо, використовують три основні стилі ведення записів: 1) у вигляді зв'язної оповіді, 2) виклад через перелік пунктів, 3) багаторівневий (ієрархічний) виклад пунктів і комбінований стиль.

Усі ці стилі мають спільні особливості: 1) лінійну структуру, 2) використання графічних символів, 3) аналіз, ефективність якого обмежена через лінійну структуру викладу. Основними не-